

MUZIEK & THEATER

Van onderwaterklanken tot kosmische composities

REPORTAGE **MUZIEKFESTIVAL** Op het Oranjewoud Festival krijgen musici de vrijheid om zich los te maken van conventies. In deze groene oase bij Heerenveen gaat het om eigenzinnig experiment en ongewone muzikale ervaringen.

Door onze medewerker
Joost Galema

'Stress is overrated', zingt de Zuid-Afrikaanse singer-songwriter Sarah Blake vrijdagmiddag op het Oranjewoud Festival: stress is overschat. Deze zin tekent de sfeer in de groene oase onder de rook van Heerenveen en net buiten geluidsfstand van de snelweg. Natuur en kunst versmelten met muziek, klassiek met jazz en pop, de verruiming van geest en gemoed is al jaren de rode draad in het programma.

Festivals ontsnappen aan de beperkingen van een concertzaal, zowel muzikaal als ruimtelijk. Een doorsnee zaalprogrammeur zal het niet aandurven met veel van de optredens hier, die mengen met vogelgezang en het goedkeurende geklepper van nestelende ooievaars. Programmeurs zien een trio als violist Noa Wildschut, klarinettist Pablo Barragán en pianist Frank Dupree liever op het podium met Beethoven dan met moderne componisten als Bartók, Vivier en Schoenfield. Zo moet in hun recital in het Concertgebouw begin augustus Vivier plaats maken voor een vioolsonate van Brahms.

Maar festivals bieden ruimte voor eigenzinnig experiment, en het publiek verwondert zich, en klapt de handen stuk voor de onbekende Vivier. De 23-jarige violist Wildschut speelt al sinds haar jonge tienerjaren op Oranjewoud en het is mooi om te zien hoe ze zich ontwikkelt tot een persoonlijkheid die zich niet laat ketenen door klassieke conventies, maar nieuwe wegen verkennt.

Publiek enthousiastere voor onbekend repertoire kun je ook gerust overlaten aan sopraan Laetitia Gerards en pianist Thomas Beijer. Hun recital *Let me tell you a story* bestaat uit kleine met veel humor gebrachte geschiede-

nissen, zoals een vrouw in de trein op weg naar haar geliefde die de machinist - ofwel de pianist - aanspoort steeds sneller te gaan. Repertoire waarin Gerards mimiek minstens zo sprekend is als haar stem.

Innerlijke rust

De andere ruimtelijke dimensie van Oranjewoud krijgt gestalte in ongewone muzikale ervaringen, zoals het stuk *Waterwerken voor buisklokken* van Aart Strootman. Dat werk konden bezoekers van het binnenzwembad in Parkhotel Tjaarda op twee manieren beluisteren: zittend op een bank of drijvend met hun oren onder water. Dat laatste is een vreemde ervaring: de klank van de bellen, die een musicus om zijn enkels heeft, lijken niet van buiten te komen, maar te ontspruiten in het hoofd zelf, afgewisseld door de buisklokken die juist veraf 'luiden' - het wekt allemaal de indruk van een droomlandschap.

Dat geldt ook voor de installatie *Solar* van Strijbos en Van Rijswijk, ook te horen en te zien op Oerol. Op een bloeiend grasveld zijn paden en een grascirkel gemaaid. Verspreid over die ruimte staan zonnepanelen die als luidsprekers werken en allemaal een eigen muziek laten klinken: strijkers, een reciterende stem, sopraangezang, koor, een piano. De partituur ervan smelt op wonderlijke wijze samen met de omgeving, omdat de mysterieuze klanken niet tot een dwingend luisterstuk optellen, maar eerder - zoals Strootmans buisklokken - echo's uit een verre tijd en wereld vormen: een open ruimte voor eigen gevoelens en gedachten. Je zou zowel *Waterwerken* als *Solar* een pelgrimage op kleine schaal kunnen noemen. In beide gevallen neem je met tegenzin afscheid van de innerlijke rust die ze oproepen.

Een halve kilometer verderop biedt museum Belvédère een bijzondere blik op de schilder-

kunst van een meervoudig talent. Bezoekers kunnen hier (nog tot en met volgende week) zwerven langs mythologische landschappen en vertellingen van de Litouwse symbolist Mikalojus Ciurlionis (1875-1911). En het festival voegde hier nog een dimensie aan toe, want de kunstenaar was in de eerste plaats componist. Door een neurologische aandoening - synesthesie - kon hij kleuren horen en muziek zien. Niet alleen in zijn penseelstreken, maar ook in zijn noten overheersen de pasteltinten en mysterieuze verhaallijnen, verklankt door het Vilnius String Quartet en Ciurlionis' kleinzoon, de pianist Rokas Zubovas.

Plankton

Violist en componist Tim Kliphuis schreef voor het Oranjewoud Festival zijn nieuwe stuk *Kosmos*, geïnspireerd door gesprekken met vijf wetenschappers over het klimaat, die hij eveneens samenbracht in de podcast *Componeren of Verzuipen*. Evolutionair bioloog en oceanograaf Katja Peijnenburg gaf op het podium - bevroegd door de jonge musici van het Nationaal Jeugdorkest - een fascinerende inblik in de wonderde wereld van het plankton.

Muzikaal gezien - zeker wat betreft crossover - was dé ontdekking de Ierse popzangeres Wallis Bird met het Duitse kwintet SPARK, een combinatie van klassiek pianotrio met twee virtuoze blokfluitisten. Zij brachten met *Visions of Venus* een aanstekelijk eerbetoon aan drie eeuwen vrouwen in de muziek: van Hildegard von Bingen tot Joni Mitchell. In haar song *Big Yellow Taxi* (1970) waarschuwt Mitchell al dat de mens de natuur en wat van waarde is pas zal missen wanneer ze verdwenen zijn; het paradijs is een parkeerplaats geworden. Waarna Bird aansluitend Janis Joplin's 'Oh, Lord, won't you buy me a Mercedes Benz' inzette.

De compositie 'Waterwerken voor buisklokken' van Aart Strootman was ook in het water te beluisteren.

FOTO FOPPE SCHUT

Bezoekers van het Oranjewoud Festival.

FOTO LUCAS KEMPER

Sopraan Nora Fischer met haar voorstelling 'De sprong'.

FOPPE SCHUT